

jati, da bi taki ljudje, ki so brez vse omike, kaj bolj spoznali porote, kakor spozna slep človek barve. Od tacih ni tedaj terjati, da bi kaj pametniga tudi o ti reči govorili, in kdor take smeti pobira, jih bo na cente dobil, pa ne samo v ti reči, temuč v vsih občinskih deržavljanskih zadevah. O novih rečéh se ne smé govorjenje nevednih poslušati. Zlasti pa se mora pri porotah le pravičnost in vestnost porotnikov, ki so o porotah nar važniši možje, presoditi — in kar je nam znaniga, so se v slovenskih deželah porotniki še povsod tako obnašali, da so bili z njih obnašanjem cesarski predsedniki popolnoma zadovoljni in so jih pri sklepu porót očitno pohvalili.

Ker smo se namenili v tem sestavku vsiga opomniti, kar smo slišali in zapazili, moramo tudi omeniti, da nekterim tudi besedi porota in porotniki niste po volji, in da hočejo namest „porotniki“ imeti besedo priseženci ali prisežni možje, namest besede „porota“ pa sodbo po prisežnih možéh.

Ali — zakaj bi neki starih častitljivih, čisto slovenskih besed se ne posluževali, ki so jih pred sto in sto léti že naši stari očaki imeli? Ali bi ne smeli nasprot še neizrečeno veseli biti, da smo zopet besedo našli, ki je že zgubljena bila? Nam ste ti besedi drag zaklad (šac), iz stare šute zopet izkopan. Če ravno ste besedi porota in porotnik že zgubljene bile, živijo vunder enake besede rotiti, rotiti se, zarotiti in zarotiti se, še povsod po Slovenskim. Vpeljanju tako dobrih, ne novo skovanih, ampak starih in zares častitljivih, čisto slovenskih besed se zamorejo tedaj le taki zoperstavljeni, ki grejo le radi „svurrihto onherat, de ferpreharja na ponku vidijo in slišijo, kako ga bo dohtar fertajdigov.“ S takim pa se ne spleča pravdati — ti so že brez porotnikov obsojeni.

(Dalje sledi.)

Umniga kmetovavca bukvarnica.

„Kaj? Kmet in bukve, in celó bukvarnica!“ bo marsikdo zakričal, ko bo gori stoječi napis zagledal. „Kje je ubogi kmet u stanu, si bukev omisliti? On bi bil že velikokrat zadovoljin, ko bi si le živeža in družiga potrebniga pridobiti zamogel, ne pa bukev. Te so za gospode, ali učene možé, ne pa za prostiga oratarja.“

Nekaj resničniga je u takim govorjenju, pa vundar — poslušajte!

Ni davno, kar sim bil u hiši nekiga kmetovavca, ki je sploh za umniga in pridniga gospodarja poznan; tudi je eden nar premožnejših cele županije. Vse njegovo posestvo: pohišstvo, njive, travniki, živina, očitno kaže, da on prav in pametno kmetuje. Tudi jez sim ga ko takiga že davnej poznal; uni dan me je pa posebno opravilo k njemu pripeljalo.

Povabil me je, u svojo kamrico stopiti. Kako sim se začudil, ko zagledam tu med drugim pohišjem, tudi omarico, polno lično vezanih bukev. Blizo omare je bila miza, na ktorej je odperta ležala „kmetijska kemija“, da se je vidilo, da je ravno pred kratkim u njej nekdo prebiral.

Ko Šimon — takó mu je imé — vidi, da se tega čudim, povzame: „Lejte, gospod, to je moja zlata ruda (studenec bogastva). U to kamrico se podam vselej, kader nauka ali tolažba potrebujem, ali kadar me skerbi tlačijo. Tukaj premišljujem, poprašujem bukve, kako bi to ali drugo stvar po hiši ali na polju napravil ali popravil, da bi bilo prav; in vselej, verjemite mi, tudi kaj najdem, česar sim bil iskal.“

Jez se obernem k bukvam u omari. Tu so bile knjige za poljodelstvo sploh, za živinorejo in živinozdravništvo, za sadjo- in vinorejo, in

veliko drugih; vse terdno vezane in čedno ohranjene u predalih. Se vé da tudi bukve pobožniga zapopadka ni manjkalo, tudi ne bukev deržavljanskiga zakona.

„In toliko bukev ste si omislili? povzamem jez. Lepo je, da radi berete, pa vsaki kmet bi ne mogel, si toliko knjig nakupiti.“

„Zakaj ne? misli Šimon. Moja bukvarnica ne veljá veliko. Bukev nakupivši sim še denarja prihranil. Namre ko sim se bil oženil, sim tudi včasi u kerčmo šel. Kmaló pa sim zapazil, da obiskovanje gostivnic veliko veliko denarja požrè. Vsaki dan le 10 krajcarjev u kerčmi potrositi, znese na mesec 5 goldinarjev, na 1 léto 60 gold. Sklenil sim tedaj, prihodnjič doma ostati, ter polovico nepotrebno potrošeniga denarja shraniti, polovico pa na koristne bukve obrniti. Kakor rečeno, tako storjeno. Namesto vina ali žganja sim kupoval bukev, in si prihranil vsako léto še nar manj 30 gold. Tudi — tobaka se nisim nikol navaditi hotel, odkar mi je stari sosed eniga dné povedal, da ga on vsaki teden za 6 kr. pokadí. Izračunil sim namreč, da je ta v 40 létih blizo 208 gold. u dim spustil. Za tak denar bi si bil on lahko veliko koristnih bukev nakupil. Če je ta verli sosed še vsaki teden le za 6 krajc, še „en glažek poverh“ čez navadno potrebo zapil, je samo v teh dveh nepotrebni rečéh blizo 516 gold. nečemerno potrosil! Moja bukvarnica ni toliko veljala, ampak mi, kakor sim rekel, šedenarja prihranila. Koliko vednost sim si pa iz nje scasama pridobil, in kolike so mi te k svojimu blagostanju pripomogle, ste se morebiti že sami prepričali.“

Da, tega sim se prepričal zares, mu odgovorim. Reči moram tudi, da bi na tako vižo vsak kmet lahko majhino zbirko koristnih bukvic si preskerbeti in kupiti zamogel, s kterih pomočjo bi se izobrazil, ter k blagostanju in svoji sreči si pripomogel. Zakaj roka brez razuma je mertva. —

Kaj pravite, ljubi kmetovavci, ali je Šimon prav imel? — Jez pa še tole pristavim: Če u kakšino hišo pridete, in vidite tam koristne bukve ali novine, že iz tega samiga soditi zamorete, da nje prebivavci so umni in pridni ljudjé. J. Š.

Ozir na stare čase.

(Cena živeža pred 336. leti.) V nekih verjetnih starinah se bere, da je bila v létu 1514, tedaj pred 336. léti, na Dunaju naslednja cena živeža: Merrik naj lepši pšenične moke je veljal 2 kr. 2 vin., ovsa 2 kr., ječmena 1 kr. 3 vin., reži 1 kr. 1 vin., prasček 1 kr. 1 vin., kapún 1 kr. 2 vin., raca 1 kr. 2 vin., petelin 3 vinarje, pišek 2 vin., puta 1 kr., funt govejiga ali telečjiga mesa 2 vin., prekajeniga špeha 1 kr., rib 1 kr., siroviga masla 1 kr. 3 vin., sira 3 vin., bokal smetane 2 vin., 5 jajic 1 vin., hlebec kruha za 3 ljudi 2 vin., bokal naj boljšiga vina 1 kr., srednjiga vina 2 vin., méda 1 kr. 1 vin., voz derv 6 kr. 1 vin.

Pri takim kupu se je lahko vsak s 5 ali 8 goldinarji za celo léto s živežem preskerbel. Ravno tako so bili pa tudi takratni dohodki vravnani. Učeniki na vseučelišu so imeli na léto po 100, k večimu 170 gold. — Marsikteri bo morebiti djal: Dête! to bi bilo zdaj za nas! Ali ne vém, kaj bi k temu kmetovavei rekli? Uršič.

Novičar iz Krajskiga.

Iz Ljubljane. O poslednjim zboru mestniga odbora je že 13. listopada l. l. za mestniga župana izvoljeni g. Ambrož naznanil prostovoljno odpovéd Ljublj. županstva, ker ne želí, da bi županija še dalje v stanu